GAZETA LWOWSKA.

W Poniedziałek **N^ro. 191.** 14. Grudnia 1818.

Ta gazeta wychodzić będzie w roku przyszłym co dzień, wyiąwszy Niedziele i święta uroczyste; wydawane zaś będą co tydzień po trzy razy wiadomości polityczne, a po trzy razy Rozmaitości, w których umieszczać się będą także i Poezyie.

Do każdego numeru tak Gazety iako i Rozmaitości, załaczony będzie Dodatek, zawieraiący doniesienia urzędowe i prywatne; spisy osob przybywaiących i odieżdzaiących, obieg pieniężny, ceny targowe, i t. p.

Luboć tym sposobem liczba arkuszy znacznie pomnożoną będzie, przecież dotychczesna cena prenumeraty w kwocie Dwudziestu i czterech ZR. W. W. zostawia się także i na czas od 1go Stycznia do ostatniego Czerwca 1819. — PP. Prenumeratorowie zechcą tę gazetę zamówić ieszcze przed końcem bieżącego miesiąca, a to, we Lwowie w Expedycyi gazety, u C. K. naczelnego Urzędu pocztowego, zaś na Prowincyi w C. K. Urzędach pocztowych.

Wiadomości zagraniczne.

Hiszpaniia.

Wiadomości z Madrytu, umieszczone w gazetach Francuzkich, a dochodzące do d. 22. Października, zawieraią między innemi: „Uroczystość imienin Królewskich obchodzono d. 14. Października przez wielką galę, całowanie ręki u Dworu, wystrzały działowe i oświecenie miasta. Minister przychodów P. Imaz, ma mieć chęć do złożenia urzędu, dla swoiey chorowitości. — Zaiste potrzeba mieć żelazne zdrowie, aby w tym Kraiu bydź Ministrem przychodów. Dla tego też nikt nie ubiega się o ten Urząd, podczas gdy Panów Lazano de Torres, Xiążęcia San Carlos i P. Labradora głoszą iuż następcami pierwszego Ministra, P. de Casa Irujo, ktory ma bydź za nadto umiarkowanym. Wielkie nieukontentowanie sprawiło rozporządzenie Ministra sprawiedliwości, sprawuiącego także interessa duchowne, w skutku którego wszyscy zakonnicy sekularyzowani opuścić maią Stolicę, i pod dozór Biskupów udać się do swoich Dyieczyy, ieżeli sekularyzowani są przez Papieża; zaś do samych klasztorow, ieżeli ich tylko Biskupi sekularyzowali. Wielu z tych Zakonnikow towarzyszyło w ostatnich woynach, a tem samem zboczyło znacznie z drogi wskazuiącey cnoty klasztorne."

„Listy Madryckie odebrane w Paryżu, sprzeciwiaią się domysłom, iakoby Poseł Angielski był sprzężyną wiadomego upadku trzech Ministrów Hiszpanskich; owszem miał on żyć w dobrem zachowaniu z Pizarrem; prawdziwego zaś źródła zmiany w Ministerstwie szukać należy w nienawiści Duchownych i Szlachty przeciw systematowi finansowemu Ministra Garaja. Bencomo Patryiarcha Indyi i Spowiednik Królewski, nadał przewagę stronie oppozycyyney pewnego Stanu, maiącego w Hiszpanii godło: „Lepiey aby Państwo upadło, aniżeliby miano naruszyć Kościół!" Jakkolwiek więc P. Imaz udaie, że chce trzymać się planu poprzednika swoiego, przecież nie ogłoszono ieszcze bulli Papiezkich, względem zabrania na Skarb rozmaitych dochodów duchownych i zmnieyszenia klasztorów.— „Niewiedzieć, (tak opiewaią dalej te listy) czyli Hiszpaniia poprzestanie na pośrednictwie pięciu wielkich Mocarstw, w sporach swoich z Portugaliią. Tyle zdaie się rzeczą pewną, że Hrabia Palmella starał się w imieniu Króla Brazyliyskiego, aby Monarchów będących w Akwizgranie, obeznać z istotnem położeniem rzeczy. Niektórzy sądzą, że Hiszpaniia, nie czekaiąc rozstrzygnienia Kongressu, wyśle swoią wielką wyprawę dla zaięcia Montevideo. Z tem wszystkiem, nie zdaie się to bydź tak łatwą rzeczą, zwłaszcza że Portugalczykowie maią w tey okolicy 6000 woyska. Tym czasem mało iest podobieństwa do tego, aby między oboygiem Mocarstw przyszło do nieprzyiacielskich kroków, ile że ieszcze bardzo wiele niedostaie do tego, aby wielka wyprawa gotową była do rozwinienia żagli. Zbywa na pieniądzach, na woysku i na okrętach przewozowych. Nawet względem wyboru Dowodcy nie mogą się ieszcze pogodzić; i to może iest przyczyną, że P. Casa Iruio nastroił łagodnieysze tony przeciwko powstańcom. Usiłuie on także, utrzymywać niejako środek między Ministrem Rossyyskim i Angielskim, aby żadnemu z nich nie dopuścić przewagi."

Gazeta Francyi (de France) donosi, że Gubernator Kadyxu i Andaluzyi Margrabia de Castel Dorine odwołanym został,

)(

mieysce zaś iego objał Jenerał Hrabia Abisbal, który wciąż ieszcze ma naczelne dowodztwo nad wielką wyprawą do Ameryki.

Wielka Brytaniia.

Jedna z gazet oppozycyynych donosi: „Pomimo wybiegi Ajentów Hiszpańskich, i we wszystkich gazetach umieszczonego listu Deputowango Wenecuelańskiego, który Jenerałowi Macgregorowi zaprzeczał wszelkiego charakteru dyplomatycznego, Jenerał ten na samo imię swoie i sławę woyskową zebrał przecież 1500 żołnierzy i mnóstwo broni z fabryk Birminghamskich, a maiąc wiatr pomyślny, opuścił Tamizę. Łatwość i prętkość w znalezieniu kredytu i w wykonaniu przedsięwzięcia swoiego, odbiia niezmiernie od trudności towarzyszących Ajentom Hiszpańskim, gdy przybędą do Londynu dla skupowania broni i naymowania okrętów transportowych. Wprawdzie ofiarowali oni assygnacyie zamiast gotowych pieniędzy, lecz nie iest to iedynym powódem doświadczaney niepomyślności w ich sprawunkach; naywiększa część Ludu Angielskiego posiada przyrodzony wstręt do popierania sprawy Rządu absolutnego przeciwko sprawie wolności. Nie mało przyczyniły się zapewne do tego także i naynowsze wiadomości z Kadyxu (z d. 16. Października), w skutku których, ieden świadek naoczny mieniący się bezstronnym twierdzi, iż cała ta wielka wyprawa Hiszpańska na to tylko wyrachowana, aby z iedney strony nabawić strachu powstańcow, z drugiey omamić Mocarstwa Europeyskie, których pośrednictwa żądano, i zupełną nicość w którą Hiszpaniia pogrążona, przed obiema stronami ukryć. Zbywa im nietylko na okrętach przewozowych, ale nawet okręty liniiowe cierpią niedostatek lin, żagli i maytków, a chociażby można zebrać woysko, toć przecie potrzebaby go uzbroić i utrzymać podczas przeprawy, a nawet i w portach w Terra ferma; atoli co do tych wszystkich artykułów niestaie małey bagateli — pieniędzy!

Według gazety Kanterburskiey, miało oprócz woysk wysłanych od Jenerała Sir G. Macgregora, odpłynąć z Anglii d. 11. Listop. znowu dwa okręty. Na iednym z nich znaydował się Sennor Mendez, iako Ajent Wenecuelański, którego atoli Rząd Angielski nie uznał. Sam M'Gregor miał wyiechać za 2 dni; ostatni zaś transport, miał wkrótce potem odpłynąć pod dowodztwem Pułkownika Maceroniego, który był Adjutantem Murata.

Rozporządzeniem tayney Rady Królewskiey z dnia 7go Listopada, zakazano na 6 miesięcy wywozu prochu, broni, i innych potrzeb woiennych, do Afryki, Indyy zachodnich, i do całego stałego lądu Amerykańskiego.

Ameryka Hiszpańska.

Na zachodnio-Indyyskich wyspach Hiszpańskich trwa wciąż handel niewolnikami, a nawet zdaie się wzmagać tem bardziey, czem bliższym iest czas, od którego ustać ma według traktatów. Ładunek iednego okrętu, który 728 takich nieszczęśliwych ofiar miał na pokładzie, szacowano na 200,000 dollarów wartości. — W Hawannie zagrabiono okręt Angielski z ammunicyią, na którym znaydowało się także 15,000 karabinów. Rząd Hiszpański nie chciał ładunku ani kupić ani oddadź, ani sprzedaży iego na wyspie dozwolić. Nie wiadomo, czyli ten okręt przeznaczonym był do Hawanny, czyli też tam przypadkiem zawinął. — W Santa Martha wyszedł w dniu 12stym Września rozkaz, aby wszyscy Poddani Angielscy w przeciągu dni 15stu wynieśli się z Kraiu.

Z Mexyku donoszą, że w miesiącu Maiu r. b., 6143 powstańców tamecznych prosiło o łaskę i przebaczenie. — Miasto Mexyk ucierpiało dnia 31go Maia przez mocne trzęsienie ziemi; kilkanaście budynków publicznych podpadło uszkodzeniu, i zawaliło się kilka łuków w wodociągu. — Związek między Mexykiem a Veracruz był otwarty, tymczasem tak port ostatni iako i Porto Bello w Panamie zagrożone były przez powstańców; a przeto gotowano się do obrony. —

Według poźnieyszych wiadomości, Komodor Aury oznaymił urzędowie Władzom Jamaickim, że zaiał wyspy Santa Catalina, Vieja-Providencia, i San Andrea (w pozdłuż brzegów Panamy położone). Wyspa S. Catalina ma port wyśmienity, mogący pomieścić do 200 okrętów. Aury zaymuie się tam urządzeniem korpusu, z którym wylądować chce do Nowey-Grenady. Ma już mieć 800 ludzi, po naywiększey części zbiegłych z Grenady. Ma tam przybyć także i Sir Gregor Macgregor z wyprawą swoią.

Donoszą z Limy, że Wice-Król Peruwiiański czyni wielkie natężenia, aby pomnożyć swą flotę; wszelako trudno, aby ta zdołała utrzymać się na morzu, skoro nadeydzie 18 fregat, które powstańcy Chiliyscy w Nowym Yorku buduią i pod rozkazy Lorda Cochrane oddać maią. — Słychać, że Jenerał Osorio utrzyma się przy naczelnem dowodztwie, ponieważ bitwę pod Maipo nie miał przegrać przez własną winę, ale przez zdradę dwóch Jenerałów, którzy na stronę powstańców przeyśdź mieli.

Dziennik Frankfórtski donosił, że według nadeszłych do Londynu wiadomości z Valparaiso (w Chili), port tameczny blokowanym był ściśle przez eskadrę Królewską; Jenerał

Osorio znaydował się na wyspie Conception, a powstańcy nie przedsiebrali żadnego kroku zaczepnego. „Od czasu (tak pisze pomieniony dziennik) iak powstańcy oddalili mnostwo Officerów Francuzkich, zdaie się, że ustała cała czynność w ich woysku. Ten krok uderzaiący przypisuią zazdrości i niewdzięczności, która tak w dawnych iako i w nowych czasach zawsze bywały charakterystycznemi cechami Rzeczpospolitych. Jenerał Osorio czeka tylko posiłków, aby przedsięwziąć dzielnie kroki zaczepne. Naczelnicy powstańców mówią iuż głośno, że wkrótce ustąpią z Chili i wyruszą do rzeki la Plata, zagrożoney wielką wyprawą z Kadyxu." — Atoli te wiadomości nie zdaią się bydź zasadne; bo okręt Devon przybyły niedawno z Valparaiso do iednego z portów Angielskich donosi przeciwnie, że woysko Chiliyskie w początku Lipca otrzymało posiłki z Buenos-Ayres; z Valparaiso zas donoszą pod dniem 26. Lipca, że blokada portu tamecznego całkiem ustała, i że w nim znaydowało się 30 okrętów kupieckich. Północno Amerykański Kapitan Higginson mianowany był Dowodcą fregaty Lantaro, z którą, tudzież z iedną korwetą, z brygiem, i z kilkoma statkami działowemi w przeciągu dni 14 przedsięwziąć miał wyprawę przeciwko Talcahuano, a może także wymusić kontrybucyie w Arica lub w innym iakim porcie Peruwiiańskim. — Położenie Limy odmalowane iest bardzo smutnemi kolorami. Fanega (gatunek miary) zboża kosztuie tam 17 piastrów, a w Chili tylko półtora piastra. Hiszpanie wybierali się do Europy. Zaufanie ich zgasło. Powstańcy schwytali Angielski okręt Inspector, który przewoził woysko z Limy do Talcahuano dla Jenerała Osorio. — Jenerał San Martin rozpisał pożyczkę 100,000 piastrów na poparcie wyprawy przeciwko Peru.

Zbroyną siłę morską Buenos-Ayreską rachnią (pewnie za bardzo letko) na dwa okręty o 14 do 16 działach, na 5 brygów o 12 do 20 działach, i na 4 szonery o 8 do 12 działach.

Od nieiakiego czasu gazety północno Amerykańskie umieszczaią różne artykuły, w których Jenerała Józefa Artigasa w korzystnem świetle wystawić usiłuią. Według tych gazet, Dowodcy różnych Dywizyy na wschodnim brzegu rzeki La-Plata zawiązali Rzeczpospolitę, i obrali go Naczelnikiem swoim. Artigas wymawiał się swoim sędziwym wiekiem (70 lat), i niebiegłością w sztuce rządzenia; lecz oni zapewniali, że nie znaią nikogo, ktoryby na ich zaufanie bardziey zasługiwał. Kraio tey Rzeczpospolitey, położone na wschodnim brzegu rzeki la Plata, i między rzekami Parana i Uruguay (Entre Rios), obeymuią miasta Montevideo, Maldonaldo, Rio-Negro, San Carlos, Colonia, Cavilla de Merecedes, Capilla Nueva, San Salvador, Paysandu, Conception del Uruguay, Gualeguay, Gualeguaychu, Corientes, Parana, i mnóstwo wiosek. Od czasu utracenia miasta Montevideo, przeniósł Artigas swą główną kwaterę do la Purification. Żołnierze iego są źle żywieni i ubrani, a nawet niepłatni; lecz przykład Jenerała i miłość wolności zahartowały ich na wszelkie trudy. Jeżeli zwyciężeni, nigdy nie żądaią pardonu. Mieszkańcy żyią w wielkiey ciemnocie; Artigas przeto wszędzie zakłada szkoły. Sprawiedliwość wymierza bezstronnie, a handel wolny iest we wszystkich portach rzeki la Plata. Ustawiczne woyny nie dopuściły ieszcze mieszkańcom tamecznym uczynienia postępów w zamożności publiczney.

Listy z Buenos-Ayres zarzucaią wielką przesadność doniesieniom o zbroyney sile Portugalczyków w Montevideo i o zwycięztwach, które odnieść mieli nad Artigasem. Według tych listów, wynosiło woysko Portugalskie od początku 4000 ludzi, a nie słychać było, iakimby sposobem pomnożyło się raptem na 6000. Podobnież nie można poiąć, iakimby sposobem Artigas, który dotychczas Portugalczyków w Montevideo obleżonych trzymał, nagle miał uciec, i bez dobycia broni porzucić mnostwo posad warownych, które dotychczas rządzić ij bronić umiał. Owszem słychać, że sędziwy Artigas (który dla tego tylko odłączył się od Rzeczpospolitey Buenos-Ayreskiey, ponieważ iest ścisleyszym republikaninem nad Rząd oneyże) ogranicza Portugalczyków w obwodzie miasta Montevideo, i biie ich zawsze, skoro się wysunąć poważą. Nie mniey przekonana iest Rzeczpospolita Buenos-Ayreska, iżby z nią trzymał, gdyby ią Portugalczykowie zagrażać mieli.

Niektóre gazety Londyńskie umieściły konwencyię, która między Jenerałem Artigasem a P. Edwardem Franklandem, woiennym Kommissarzem Angielskim w Ameryce południowey, względem handlu Poddanych Angielskich w portach przy wschodnim brzegu rzeki la Plata położonych, w dniu 8mym Sierpnia 1817 zawartą, a przez P. W. Bowlesa, Naczelnika zbroyney siły Angielskiey na wodach tamecznych, potwierdzoną bydź miała. Gazeta Londyńska Kuryier wątpi o ważności tego aktu, ponieważ takowa od Władz Angielskich podpisana i potwierdzona konwencyia byłaby wyraźnem uznaniem Rządu powstańców tamecznych, to zaś sprzeciwiałoby się zasadom neutralności, którą Angliia w walce Hiszpanii z iey osadami dotychczas zachowywała.

Brazylii a.

Listy z Rio de Janeiro umieszczone w gazetach Londyńskich donoszą, że tam Anglicy dobrze są przyięci, i że maią nadzieię rozkrzewienia handlu swoiego w wewnętrznych Prowincyiach Państwa; atoli, że handel Porgalski cierpi niezmiernie przez korsarzy, że sam Artigas wydał 100 listów korsarskich przeciwko Portugalczykom, i że listy te prawie wszystkie porozbierano do Ameryki północney.

Zjednoczone Stany Ameryki północney.

Z Baltimory wypłynął znowu mały uzbroiony szoner Freemason, który bez wątpienia wnet zamieni się na morzu w korsarza bandery Artigasa. Z Buenos-Ayres donoszą pod dniem 26. Sierpnia, że wszystkie listy korsarskie wydane od Artigasa, są iuż w użytku, i że ci korsarze zdobycze swoie odwożą do Ziednoczonych Stanów. — Jeneralny Konzul Portugalski w Nowym Yorku zaniósł wyraźną skargę o rozbóystwo morskie, czyli o zabieranie okrętów Portugalskich przez iednego korsarza, który wypłynął z Baltimory i przybrał banderę Artigasa. Właściciele pomienionego okrętu korsarskiego, a mianowicie Pocztmistrz Baltimorski, Sędzia Policyi (Szeryf) Hrabstwa, tudzież PP. Kerich, Snyder i Patterson, musieli złożyć porękoymi pół miliona dollarów. Sądzono, że ta sprawa rozstrzygniętą zostanie przeciwko właścicielom okrętu korsarskiego.

Tak względem zaięcia wysp Vieja Providencia i Santa Catalina, przez Kommodora Aury, iako też względem tak licznego uzbraiania korsarzy w Baltimore i innych portach Amerykańskich, umieściła Amerykańska gazeta półurzędowa National-Intelligencer z d. 30. Września, następuiący godny uwagi artykuł: „Wiadomości nadeszłe nie dawno z Ameryki południowey, nie zostawuią żadney wątpliwości, iż Jenerał Aury założył w Old Providence i Santa Catilina mieysce zgromadzania się (*rendezvous*). Według tego wszystkiego, co nam wiadomo o celu tego przedsięwzięcia (aczkolwiek założęnie to nastąpiło pod szanownieyszą opieką aniżeli owo na wyspie Amelii); cieszymy się serdecznie, iż nie leży przy granicach naszych, a przeto, że ze strony Rządu naszego nie potrzebuie innego pośrednictwa, nad to, którego wymagać może obrona własnego handlu. Spodziewamy się, że bardzo małą będzie liczba owych, których Aury nakłoni do opuszczenia brzegów naszych, a puszczenia się za awanturami iego. Ostatnie wiadomości o postępach systematu korsarskiego, i połączoney z nim zuchwałości przeciwko rodowi ludzkiemu i przeciw naszym własnym prawom, nie przyczyniły się własnie do zachęcenia ludzi uczciwych, aby się przychylali do podobnych awanturnictw. Chociaż uzbraiania takowe, dla słusznych przyczyn politycznych, dotychczas prawami naszemi wyraźnie zabronione nie są, przecież użycie funduszów lub osób współobywateli naszych, nie uważalibyśmy wcale iako chwalebne użycie pieniędzy i przemysłu; owszem bylibyśmy skłonnieysi do sądzenia, że podobne użycie pieniędzy i ludzi szkodliwem iest prawemu handlowi, i narusza moralność publiczną. Przynaymniey wątpliwą iest rzeczą; czyli tak nie iest w samey istocie; a w takich okolicznościach mamy wszelkie powody odwodzić od tego ziomków naszych. Nie podpada żadney wątpliwości iż są ludzie, którzy tchną nienawiścią uciemiężania a miłością wolności, i którym zdaie się, że dla osiągnienienia zamiaru swoiego, wolno im nawet odstąpić od praw kraiowych; z tem wszystkiem obawiamy się, aby większa część składaiących woysko korsarskie, lub uzbraiaiących tę okręty, nie rządziła się wcale innemi zasadami, mianowicie, nie żądza sławy woienney, ale złota Hiszpańskiego i Portugalskiego. Przez odkrycia udzielone niedawno Publiczności, poznaliśmy niestety z głębokim żalem, do iakiego stopnia niektórzy współobywatele nasi, rządzemi iedną lub drugą pobudką, zapędzili się w korsarstwie, do stopnia mówię takiego, iżbyśmy nigdy nie dali temu wiarę, gdyby przypadek nie wydał był na iaw tey rzeczy. Względem polityki prawa, obowiązuiącego ziomków naszych do neutralności, nie może panować żadna różność w zdaniach. Ten sam sposób rozumowania iakimby naruszenie tego prawa neutralności ze względu prawa moralnego usprawiedliwiać zechciano, służyłby także i do usprawiedliwienia zgwałceń praw naszych embargowych, a nawet mogłby bydź użytym na obronę przestępstw naszych praw celnych i żeglarskich. Nadmieniaiąc o nowszych odkryciach, nie zmierzamy bynaymniey, kazić imiona tych, którzy znani są Publiczności iako przedmiot skarg zaniesionych przez jeneralnego Konzula Portugalskiego w Baltimore. Nie wchodząc w to, czyli skargi te według praw narodowych gruntownemi są lub odrzuconemi bydź powinny, cieszy nas to, iż dowiedzieliśmy się, że przynaymniey iedna z nich zasadza się na powieściach, niezasługuiących na żadną uwagę."

Według doniesień z Baltimory przybyli tam dnia 6. Października z Alabamy, Jenerałowie Clauzel i Lefebvre-Desnouettes, z nieiakim P. Villarem. Jenerał Grouchy znaydował się w Bostonie.